

3 Kända ombyggnader, förändringar och underhållsarbeten

3.1 Källor och litteratur

Lindblom, Börje, Harmånger, muntliga uppgifter
 Länsmuseet Gävleborg: Ärendearkivet
 Länsstyrelsen Gävleborg: Kulturmiljöenhetens arkiv
 Nisbeth, Åke och Telhammer, Ingrid: *Harmångers kyrka och småkyrkan i Strömsbruk*. Uppsala 1991
 Olsson, Anna: *Harmångers kyrka. Renovering av yttertak*. Länsmuseet Gävleborg 1999
 Riksantikvarieämbetet: *Takmaterial på kyrkobyggnader. Inventering 1978-88*
 Engström, Torsten: vaktmästare Harmångers kyrka, muntliga uppgifter
 Widmark, P.H: *Beskrivning över provinsen Hälsingland*. Ljusdal 1945

3.2 Kronologisk förteckning

Årtal	Händelse	Källa
11-1200-tal	Uppförande av stenkyrka och kastal.	Nisbeth 1991
1500-tal	Nytt östparti, stjärnvalv slogs och ny sakristia byggdes i öster samt nytt vapenhus i väster. Ny inredning.	Nisbeth 1991
1585-86	Tornet repareras.	Widmark
1684	Taket ”spånt”.	Nisbeth 1991
1687	Taket tjärat.	Nisbeth 1991
Ca 1690	Vitlimmade väggarna interiört.	Nisbeth 1991
1757	Ny altartavla, ny läktare. Omarbetning, målning och flyttning av predikstol från den södra murpelaren till den norra sidan.	Nisbeth 1991
1700-talets mitt	Östfönster förstorades, nytt fönster i väster, ny korportal.	Nisbeth 1991
1755	Kastalen försågs med ny tornhuv av Hans Larsson, Bergsjö.	Nisbeth 1991
1774-75	Reparation och rappning av tornet av Daniel Hagman, Sundsvall.	Nisbeth 1991
1776	Ny sakristia uppförd av Daniel Lundqvist, Gävle.	Nisbeth 1991
1866	Kyrkorgel med 4 stämmor byggs av en person i Forsa.	Lindblom
1886	Ombyggnadsritningar av Magnus Isaeus fastställs.	Nisbeth 1991
1887-1888	Nytt kor, korsarmar i norr och söder, förstoring av fönster, arkitektoniska detaljer i nygotisk stil tillades, vapenhuset revs, ingång förlades till västra gaveln. Ny inredning i nygotisk stil. Glasmålningar placerades i korfönstren. Interiören försågs med enkel schablonornamentik. Kastalen försågs med strävpelare, ny tornhuv och arkitektoniska detaljer i nygotisk stil.	Nisbeth 1991

1923	Avlägsning av schablonmålning och inredningen målades i grå kulör.	Nisbeth 1991
1940	Bårhus uppförs.	Ärendearkivet
1955	Putslagning kyrkans och kastalens exteriör. Lagning stödpelare och plåttäckningar på kastalen.	Nisbeth 1991
1965	Omfärgning kyrkans exteriör, målning av socklar och tak samt förgyllning av detaljer. Värmeisolering av kyrkans vind.	Nisbeth 1991
1960-tal	Förstärkning av takstolar över kyrkans mittersta kryssvalv.	Nisbeth 1991
1964	Utvidgning av kyrkogården västerut.	Länsstyrelsen, Engström
1967	Bänkvärme under fotbrädorna ersätts av eluppvärmda element på väggarna.	Lindblom
1969	Ombyggnad av orgel?	Ärendearkivet
1971-72	Invändig kalkavfärgning och nymålning av snickerier och bänkar. Putslagning av kyrkans exteriör och ny spritputs på sakristian.	Nisbeth 1991
	Konserveringsarbeten på predikstol och orgelfasad?	Ärendearkivet
1972	Omläggning av plåttak på kyrkan och kastalen.	RAÅ 1978-88
	Nya VVS- och elinstallationer?	Ärendearkivet
1976	Tornluckor förses med automatisk öppning och stängning.	Nisbeth 1991
1977	Omputsning av kastalen och putslagning på kyrkan.	Nisbeth 1991, Ärendearkivet
1982?	Uppförande av ekonomi- och servicebyggnad.	Länsstyrelsen
1985?	Renovering av två mässhakar?	Ärendearkivet
1986	Ombyggnad av bårhus.	Ärendearkivet, Engström
1988-89	Utvidgning av kyrkogården söderut.	Länsstyrelsen, Engström
1988	En bänk i de vardera västliga kvarteren flyttats till korsarmarna. Bokbord, psalmbokhyllor och ljusarmar har flyttats från gångarna i tvärskeppen till huvudingången.	Nisbeth 1991
1996	Installation av bänkvärme, rengöring, lagning och putsning av väggar, bättringsmålning av trädetaljer, skåp för korkåpor och nya kapphängare, nytt textilskåp i sakristian, ny gångmatta.	Ärendearkivet
	Utvändig målning trädetaljer och lagning av tak på sakristian?	
1999	Renovering av kyrkans plåttak.	Olsson 1999